

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: **Digiplan: conceptnota digitaliseringsbeleid onderwijs**

Samenvatting Digiplan focust zich op digitalisering als middel om de onderwijskwaliteit te verbeteren. Digitalisering is geen doel op zich, maar een hefboom voor beter onderwijs. In een steeds verder digitaliserende wereld is het essentieel dat zowel leerlingen als leraren beschikken over de juiste digitale competenties. Dit omvat niet alleen het kunnen omgaan met digitale hulpmiddelen, maar ook kritisch denken over technologie en verantwoord gebruik ervan. Daarom moet het onderwijs zich ook richten op basisvaardigheden zoals computergebruik, mediawijsheid en computationeel denken. Leraren worden getraind om digitale tools effectief in te zetten in de klas. Zo bereiden we zowel leerlingen als leraren voor op een digitale samenleving en arbeidsmarkt.

1. SITUERING

Digiplan volgt op Digisprong en heeft de bedoeling de digitalisering van het Vlaamse onderwijs te bestendigen na Digisprong. Digisprong kwam tot stand in een ongeziene pandemie die de Vlaamse overheid noopte tot een massale investering in digitale infrastructuur, om het recht op onderwijs van iedere leerling te garanderen. Vandaag is de noodzaak anders, en meer gericht op een verankering van digitalisering die de onderwijskwaliteit vooruithelpt. Vandaag stellen we echter vast dat de inzet van digitale middelen niet alleen maar voordelen heeft voor de leerlingen, en met name ook de leerwinst van onze leerlingen in het gedrang kan brengen.

Het [Europees Actieplan Digitaal Onderwijs \(2021-2027\)](#) en de [Vlaamse digitaliseringsstrategie](#) richten zich op het verbeteren van digitale vaardigheden en infrastructuur, het verkleinen van de digitale kloof en het bevorderen van een veilige digitale omgeving. Technologie, vertaald in een effectieve digitale didactiek, kan leerresultaten verbeteren, zelfregulerende vaardigheden ontwikkelen, flexibeler leren mogelijk maken, en de ondersteuning, motivatie en betrokkenheid van leerlingen verhogen.

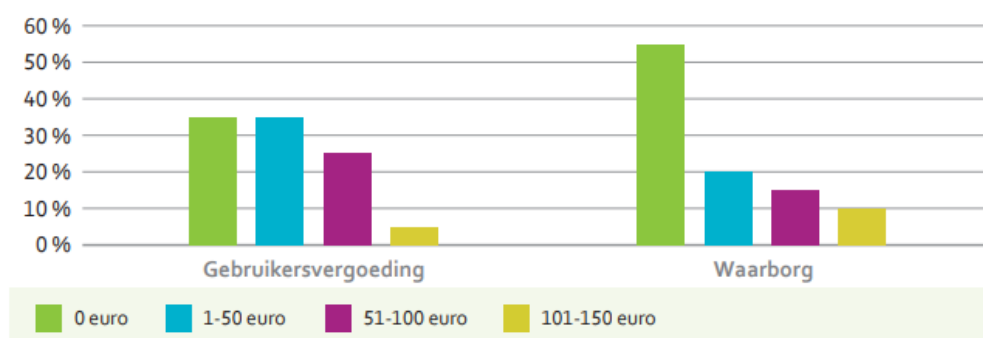
Voor 2020 liep Vlaanderen achter op het gebied van digitalisering in het onderwijs. De coronacrisis maakte dit zichtbaar, al bleek dat scholen met een goede ICT-infrastructuur en ICT-beleid snel konden overschakelen naar afstandsonderwijs. In 2021 werd de Digisprong geïntroduceerd om een duurzame digitale versnelling te realiseren. Deze Versnelling was overigens noodzakelijk om alle leerlingen van afstandsonderwijs te kunnen voorzien tijdens de coronapandemie.

Steeds meer onderzoek wijst uit dat digitalisering van het onderwijs omzichtig moet worden benaderd: niemand betwijfelt de noodzaak aan het verwerven van digitale competenties in het leerplichtonderwijs, maar anderzijds zijn er steeds meer aanwijzingen dat een te grote blootstelling aan digitale leermiddelen en een bovenmatig schermgebruik nefast is voor de onderwijsprestaties en het welzijn van leerlingen. Digitale leermiddelen leiden volgens een onderzoek van York University

vaak tot meer afleiding en dus een afname van het concentratievermogen¹. Ook een Noors onderzoek toonde aan dat het noteren met pen en papier een Noors onderzoek tot betere leerprestaties leidt.²

Daarbij komt dat een steekproef van het Rekenhof indiceert dat de schoolfactuur niet noodzakelijk is gedaald door de subsidiëring van digitale leermiddelen door Digisprong. Het Rekenhof kwam tot vaststelling dat nagenoeg alle scholen de toestellen zelf aangekocht en stellen ze ter beschikking van hun leerlingen. Twee derde van de scholen in het gewoon secundair onderwijs en één vierde van de scholen in het buitengewoon secundair onderwijs vragen een gebruikersbijdrage. Het Rekenhof kwam tot de volgende vork in haar verslag van september 2024:

Figuur 7 – % gewone secundaire scholen die een jaarlijkse gebruikersvergoeding of waarborg vragen binnen de aangegeven grenzen (n=20)

Bron: Bevraging en interviews scholen door Rekenhof

Met andere woorden: meer dan 70% van de scholen vraagt een jaarlijkse gebruikersvergoeding tussen de 0 en 150 euro van hun leerlingen. 45% van de secundaire scholen vraagt daarbovenop nog een jaarlijkse waarborg tussen de 0 en 150 euro per jaar. Een groot deel van de investering in digitalisering wordt in het secundair onderwijs gesubsidieerd, en ook nog eens (partieel) betaald door de ouders van de leerlingen. Uit het rapport van het Rekenhof blijkt ook dat sommige scholen een buffer hebben aangelegd met de digitaliseringsmiddelen om kansarme kinderen te ondersteunen.

Het belangrijkste uitgangspunt is dat de Vlaamse Overheid wil dat de scholen inzetten op een verbeterd aankoopbeleid en pedagogisch-didactische inzet van digitale leermiddelen. Daarbij staat het vast dat het volledige onderwijzend personeel toegang moet hebben tot digitale werkmiddelen. Met andere woorden: digitalisering heeft voorzeker een plaats binnen ons onderwijs, met name op een manier die leerwinst garandeert.

Regeerakkoord 2024-2029

Het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2024-2029 stelt het volgende:

*Digitalisering is ook een belangrijke hefboom voor meer onderwijskwaliteit. In de voorbije jaren heeft ons onderwijs dankzij **de Digisprong** een historische stap vooruit gezet op digitaal vlak en we stellen dit veilig door een vervolg te breien aan deze belangrijke operatie.*

*We herhalen dus de investering in de noodzakelijke **ICT-infrastructuur** voor leerlingen, leraren en schoolteams. Daarnaast ondersteunen we leraren in de **professionalisering** van effectieve digitale **didactiek**. We zorgen dat scholen een **beleid** opstellen rond digitalisering in hun school. We versterken*

¹ Zie bijvoorbeeld: [Laptop multitasking hinders classroom learning for both users and nearby peers - ScienceDirect](#); zie ook: <https://screenstrong.org/rethinking-personal-laptops-in-the-classroom> en [Laptop Use in Class: Effects on Learning and Attention - Center for Teaching and Learning](#).

² Zie bijvoorbeeld: [Weg met laptops? Notities nemen doe je beter met de hand, zegt Noorse studie | VRT NWS: nieuws](#).

de samenwerking met de EdTech-sector. We garanderen degelijke gegevensbescherming van leerlingen, maar zorgen er tegelijk voor dat gegevens vlot kunnen gedeeld worden met het betrokken onderwijs- en zorgpersoneel.

Beleidsnota 2024-2029

De Beleidsnota 2024-2029 stelt daarnaast het volgende:

Ik zet mij in voor investeringen in het onderwijs. Dit betreft zowel financiële middelen voor scholen (onder meer voor taalbeleid en taalintegratietrajecten), als infrastructuur en digitalisering. Er wordt geïnvesteerd in kleinere klassen, lerarenopleidingen, en het verhogen van de toegankelijkheid en kwaliteit van het hoger onderwijs. Verder wordt er ingezet op vergroening van schoolgebouwen en verbetering van de luchtkwaliteit en ICT-infrastructuur.

Strategische doelstelling 2: De lat hoog leggen voor onderwijskwaliteit. Operationele doelstelling 24: De betrokkenheid bij de schoolloopbaan verhogen.

Er wordt verder ingezet op digitalisering om administratieve processen te automatiseren en te vereenvoudigen, zodat scholen zich kunnen concentreren op hun kerntaken. We investeren in de digitalisering van procedures om planlast terug te dringen. We zorgen ook mee dat de Vlaamse overheid een overkoepelende digitale overheid wordt, zodat zo veel mogelijk processen echt worden geautomatiseerd. Ook zetten we in op een datagedreven overheid, op proactieve en slimme diensten, op onze digitale veiligheid en op een inclusieve dienstverlening. We kiezen resoluut voor een datagedreven beleid en dienstverlening, waarbij zoveel mogelijk dienstverlening automatisch en zelfs proactief verloopt. We streven naar een automatische rechtentoekenning.

Strategische doelstelling 4: Investeren in sterk onderwijs. Operationele doelstelling 27: Investeren in digitalisering (ISE ondersteuning onderwijsinstellingen en onderwijsveld).

Digitalisering is een belangrijke hefboom voor meer onderwijskwaliteit. In de voorbije jaren heeft ons onderwijs dankzij de Digisprong een historische stap vooruit gezet op digitaal vlak en we stellen dit veilig door een vervolg te breien aan deze belangrijke operatie. We herhalen dus de investering in de noodzakelijke ICT-infrastructuur voor leerlingen, leraren en schoolteams. Daarnaast ondersteunen we leraren in de professionalisering van effectieve digitale didactiek. We zorgen dat scholen een beleid opstellen rond digitalisering in hun school. We garanderen degelijke gegevensbescherming van leerlingen, maar zorgen er tegelijk voor dat gegevens vlot kunnen gedeeld worden met het betrokken onderwijs- en zorgpersoneel. Digitalisering is geen middel op zich, maar wel een instrument om het 'leren' te bevorderen. Indien digitalisering, bijvoorbeeld door een uitwas van digitale leerplatformen, leidt tot een verhoogde druk op leerkrachten, ouders, en kinderen die niet in proportie staat tot de beoogde leerwinst, nemen we maatregelen om het recht op (digitale) deconnectie van de onderwijsactoren te beschermen. We waken er ook dat de leer- en schoolgegevens van onze leerlingen beschermd worden en niet zonder meer gecommercialiseerd kunnen worden zonder uitdrukkelijke toestemming van de betrokkenen en de daartoe bevoegde instanties, en zonder afbreuk te doen aan het hoger aangegeven inzake de gegevensdeling met het betrokken onderwijs- en zorgpersoneel.

2. RANDVOORWAARDEN EN ACTIES

Hieronder wordt Digiplan uiteengezet conform de volgende structuur: eerst wordt de budgetverdeling besproken, vervolgens worden de randvoorwaarden voor ondersteuning uit het Digiplan besproken en tot slot worden de verschillende doelstellingen gelinkt aan de reeds vermelde budgettabel.

A. BUDGETVERDELING

We stellen de volgende budgettering voor over de volledige legislatuur heen:

Nr.	Thema	Budget
1	Digitale werkmiddelen voor het onderwijzend personeel	110 miljoen euro
2	Infrastructuur voor het basisonderwijs: geen individuele laptops meer voor kinderen, wel collectieve infrastructuur (computerlokalen en laptopkarren, randapparatuur edm).	70 miljoen euro
3	In het secundair onderwijs vertrekken we niet meer van het standpunt dat iedere leerling een laptop nodig heeft. We voorzien voor scholen een enveloppe die vrij te besteden is in functie van de behoeften van de school.	90 miljoen euro
	Bijkomende ondersteuning voor digitaal intensieve studierichtingen.	10 miljoen euro
4	Professionalisering inzake cybersecurity, planlastverlaging en beleidsmonitoring en beleidsevaluatie van Digiplan.	10 miljoen euro
5	Digitalisering van het beleidsdomein: gebaseerd op voortzetting huidig beleid	5 miljoen euro
6	Reserve voor het geval er door de Europese audit moet teruggevorderd worden. We onderzoeken hoe we scholen tegemoet kunnen komen en tegelijk sensibiliseren.	20 miljoen euro
7	Persona: digitalisering onderwijzend personeel sgegevens. Dit bedrag wordt definitief vastgelegd na een audit van de voortgang van het project 'Persona'.	10 miljoen euro
	TOTAAL	325 miljoen euro

B. RANDVOORWAARDEN VAN DIGIPLAN

1. Een volwaardig ICT-beleid op school

Planlastvermindering voor scholen en onderwijzers is een transversale opdracht van deze Vlaamse Regering. Anderzijds stellen we vast dat een goed digitaliseringsbeleid op school begint met een goed onderbouwde pedagogisch-didactische visie op de inzet van digitale leermiddelen in de klas.

Scholen die een actief ICT-beleid voeren slagen er doorgaans in digitalisering meer en op een betere manier te integreren in de school- en klaspraktijk dan wanneer ze dat niet doen. Resultaten van MICTIVO-4 en VOI.CE leren ons dat er ook hier een inhaalbeweging lopende is, maar dat er nog ruimte is voor verbetering. In het lager onderwijs zagen we een toename (tussen 2018 en 2023) van 59% tot 71% van de scholen die rapporteerden over een ICT-beleidsplan te beschikken, in het secundair van 56% naar 73%. In het niet-leerplichtonderwijs (centra voor basiseducatie en centra volwassenenonderwijs) zijn de cijfers beduidend lager, resp. 36% en 62%. Komende legislatuur zullen we daarom inzetten op bijkomende ondersteuning van scholen in de opmaak van ICT-beleidsplannen en de implementatie ervan via een online tool.

Hoewel de audit van het Rekenhof niet expliciet ingaat op planlastvermindering, is in de aanbevelingen wel duidelijk dat digitalisering taken van directie en leerkrachten kan verzwaren wanneer er geen beleid en ondersteuning geboden wordt bij de uitvoering ervan.

Om die reden wordt het hebben van een ICT-beleidsplan een voorwaarde om beroep te kunnen doen op ondersteuning uit Digiplan. Om de planlast tot het minimum te beperken, ontwikkelt de Vlaamse Overheid een online tool om scholen te helpen om met een minimum aan inspanningen een ICT-beleidsplan op te maken.

2. Inzetten op een verbeterde digitale didactiek

Het professionaliseringsluik binnen de vorige conceptnota Digisprong focuste zich op de randvoorwaarden voor digitalisering, niet op pedagogisch-didactische begeleiding. Die begeleiding krijgen scholen en leerkrachten wel van de pedagogische begeleidingsdiensten, die hen versterken in het maken van zelfstandige keuzes die aansluiten bij hun pedagogische projecten en contexten. Het gebruik van kwalitatief materiaal op zich is niet voldoende om tot meer leerrendement te komen. Ook de manier waarop het didactisch ingezet wordt is belangrijk. Onderzoek van VOI.CE toonde aan dat er grote verschillen zijn tussen leerkrachten. Bij veel professionaliseringsinitiatieven is er veel aandacht voor het kennismaken met tools en materialen, maar minder voor het didactisch gebruik ervan. Ook de audit van het Rekenhof geeft aan dat scholen signaleren dat de overheid hen nog onvoldoende ondersteunt om digitale leermiddelen effectief te gebruiken in het onderwijsproces. Ze missen daarin expertise, met name om te bepalen welke digitale aanpak succesvol is en welke niet, alsook om effectieve digitale leermiddelen te identificeren. Scholen ervaren vooral een gebrek aan personeel om hen pedagogisch te ondersteunen. De MICTIVO-monitor leert ons dat er al vooruitgang is geboekt ten opzichte van 2018, maar dat er nog veel ruimte is voor verbetering. De scores van leerkrachten zijn het hoogst voor ICT-competenties met betrekking tot communicatie, en voor het voorbereiden van lessen. De pedagogisch-didactische competenties om ICT in te zetten voor klasmanagement en voor evaluatie worden het laagst ingeschat.

Hierbij wordt opgemerkt dat er binnen de school wel ruimte moet gemaakt worden om op die professionaliseringsnood in te gaan. Deelname aan een professionaliseringsprogramma's voor de didactisch-pedagogische inzet van digitale leermiddelen wordt aan de Digiplanmiddelen verbonden verplichting. Het kenniscentrum Digisprong en Leerpunt werken aan een keurmerk voor

professionaliseringsprogramma's inzake digitale didactiek. Deelname aan een opleiding mét keurmerk is echter geen voorwaarde om Digiplanmiddelen te krijgen.

3. Digiplan is betaalbaar voor scholen en voor ouders

Een herhaling van louter de hardware-investeringen uit Digisprong zou vandaag neerkomen op een investering van 560 miljoen euro, zonder Europese tussenkomst. Derhalve is een gerichte inzet van de digitaliseringsmiddelen in het Vlaamse onderwijs noodzakelijk, waarbij ook dient te worden opgemerkt dat het subsidiëren van digitale leermiddelen door Digisprong niet noodzakelijk heeft geleid tot een stagnatie, dan wel daling van de digitale component van de schoolfactuur.

Iedere cent belastinggeld kan maar één keer worden uitgegeven en dient ook goed worden uitgegeven. Er moet dan ook aandacht zijn rond een efficiënte inzet van overheidsmiddelen, duurzaamheid en circulariteit van de digitale toestellen. Elke school dient in diens ICT-beleidsplan rekening te houden met initiatieven om de levensduur van toestellen te verlengen en efficiënter gebruik te stimuleren. Denk hierbij aan onder andere het stimuleren van alternatieve onderhoudscontracten, zoals leasingovereenkomsten, minimale levensduurcontracten met leveranciers, recycleeropties of onderhoudscontracten. Vanuit dezelfde bezorgdheid zetten we ook in op refurbishing: het hergebruiken en hersamenstellen van laptops.

Daarom willen we inzetten op een betere onderhandelingspositie voor, alternatieve contractsvormen (zoals leasing) voor scholen en dus lagere prijzen. Daarnaast zetten we ook in op een slim gebruik van de overheidsopdrachtenwetgeving. Het kan bijvoorbeeld niet de bedoeling zijn dat bijvoorbeeld één aanbieder via één overeenkomst de markt beheerst.

AGODI zal via steekproeven kijken of de digitaliseringsmiddelen werkelijk zijn ingezet voor digitalisering, of de overheidsopdrachtenwetgeving is nageleefd en of de overheidsopdrachtenwetgeving is ingezet op een manier die de prijzen drukt en alternatieve contractsvormen zijn afgewogen. Evident zal de Vlaamse Overheid voorafgaandelijk inzet op een afdoende informatiedeling zodat scholen hiertoe in staat zijn. Bedoeling van de steekproef is vooral het versterken van de onderhandelingspositie van scholen en het verbeteren van het overheidsbeleid.

De Vlaamse Regering wil sterke scholen, die heldere pedagogische keuzes maken in het licht van onderwijskwaliteit en leerwinst, hun marktmacht gebruiken en hun toegang niet laten afhangen van de kapitaalcracht van de ouders van de leerling.

Elke school dient derhalve een digitaliseringsbeleid te ontwikkelen. Scholen die digitale leermiddelen wensen in te zetten zorgen ervoor dat iedere leerling toegang heeft tot digitale leermiddelen op school. Wanneer de school vereist dat de digitale leermiddelen na de schooluren worden gebruikt, wordt een uitleendienst via bruikleen aangeboden aan de leerlingen. Scholen mogen aan ouders die ervoor kiezen om via de uitleendienst van de school te werken, een huurprijs voor het gebruik alsook eventueel een waarborg aanrekenen.

Er worden door het kenniscentrum Digisprong referentieprijzen aan de scholen en via hun website meegedeeld. Wanneer de school er voor kiest kosten voor IT-materiaal door te rekenen, neemt de schoolraad een gemotiveerde beslissing over de bedragen en worden deze opgenomen in de bijdrageregeling in het schoolreglement, dat wordt overgemaakt aan het kenniscentrum Digisprong. De school garandeert, bijvoorbeeld door middel van sociale correcties, het recht van alle leerlingen om toegang te hebben tot digitale leermiddelen en het recht op vrije schoolkeuze van ieder kind. Het schoolreglement bevat een heldere vermelding van de opdracht van de Commissie Zorgvuldig Bestuur als beroepsinstantie voor een vermeende onrechtmatige doorrekening van kosten voor digitalisering. Jaarlijks wordt door de Vlaamse overheid het digitaliseringsbeleid geëvalueerd, met inbegrip van de impact op de schoolfactuur, het recht van vrije schoolkeuze, de pedagogische keuzes, de voormelde referentieprijzen en de ontvangen werkingsmiddelen voor digitaliseringsbeleid, en wordt hierover verslag gedaan aan de Vlaamse Regering. Op grond van deze evaluatie zal het verdere

digitaliseringsbeleid in scholen worden vormgegeven, en wordt desgevallend de regelgeving aangepast.

C. DOELSTELLINGEN VAN DIGIPLAN

1. Het Effectief digitaal didactisch handelen

Om het leren van leerlingen te verbeteren, is een doordachte en effectieve didactische aanpak essentieel. Dit betekent dat we zorgen voor kwaliteitsvolle leermiddelen die aansluiten bij de onderwijsdoelen, dat we digitale didactiek optimaal inzetten om leerprocessen te verrijken, en dat we investeren in de voortdurende professionalisering van leerkrachten. Door deze drie pijlers te versterken, ondersteunen we leerkrachten in hun didactisch handelen en creëren we een krachtige leeromgeving waarin elke leerling optimaal kan groeien. Deze doelstelling wordt gefinancierd door Thema 4 uit bovenstaande budgettabel ("Thematische ondersteuning"), waarbij er zoveel als mogelijk op synergiën wordt ingezet. In die zin heeft een professionalisering voor ICT idealiter ook oog voor mediawijsheid en mentaal welzijn.

2. Professionalisering

Zoals reeds besproken binnen de titel "Randvoorwaarden van Digiplan", zet Digiplan in op professionalisering van het onderwijzend personeel in welbepaalde thema's. Daarnaast is er een stijgende dataverzameling- en gebruik, die niet meteen gepaard gaat met een stijgende datageletterdheid bij leerkrachten. Hierbij wordt opgemerkt dat er binnen de school wel ruimte moet gemaakt worden om op die professionaliseringsnood in te gaan. Deelname aan een professionaliseringsprogramma's voor de didactisch-pedagogische inzet van digitale leermiddelen wordt aan de digiplanmiddelen verbonden verplichting. Het kenniscentrum Digisprong en Leerpunt werken aan een keurmerk voor professionaliseringsprogramma's inzake digitale didactiek. Deelname aan een opleiding mét keurmerk is echter geen voorwaarde om Digiplanmiddelen te krijgen.

3. Kwaliteitsvolle digitale leermiddelen

Om het leerrendement van leerlingen positief te ondersteunen met digitalisering, is het belangrijk om digitaliseringsmiddelen en -processen als een geïntegreerd onderdeel van een doordachte onderwijskundige strategie in te zetten. Digitalisering biedt unieke mogelijkheden zoals adaptieve leerprogramma's en flexibele leerpaden om onderwijs af te stemmen op individuele leerlingen maar dit moet bewaakt, onderbouwd en gestimuleerd worden. Deze legislatuur maken we werk van kwaliteitsvolle digitale leermiddelen. Door middel van keurmerken, zorgen we ervoor dat alleen de beste en meest effectieve leermiddelen worden gebruikt in onze scholen. In samenwerking met Leerpunt wordt een wetenschappelijk onderbouwd referentiekader opgesteld, zodat leerkrachten en leerlingen kunnen vertrouwen op de kwaliteit van de digitale middelen die zij gebruiken. Bij het aanbieden van leerplatformen en lesmateriaal moet er aandacht zijn voor kwaliteit, toegankelijkheid, digitale inclusie en gebruiksgemak.

4. Creëren van een veilige en aangename- leer en werkomgeving voor onze leerkrachten en leerlingen

We willen een veilige leeromgeving creëren door sterk in te zetten op cybersecurity en mediawijsheid, zodat leerlingen en leerkrachten beschermd zijn tegen digitale bedreigingen en desinformatie en zelf verantwoord leren omgaan met (sociale) media. Dit betekent dat we scholen ondersteunen in het hebben van een veilige infrastructuur en het bewustzijn vergroten over online gevaren, veilige ICT-infrastructuren implementeren en kritisch denken stimuleren bij het gebruik van digitale media. Door zowel technische beveiliging als educatie te combineren. Deze doelstelling wordt gefinancierd door

thema's 2 en 4 uit bovenstaande budgettabel ("investeringen in infrastructuur" en "Thematische subsidiebesluiten").

Cybersecurity

Cybersecurity is een topprioriteit in deze conceptnota. In een tijdperk waarin cyberdreigingen steeds geavanceerder worden, is het van vitaal belang dat persoonsgegevens goed beschermd zijn. We willen inzetten op de nodige maatregelen om scholen te ondersteunen bij het verhogen van hun cybersecurityniveau, zodat zij een veilige leeromgeving kunnen bieden.

Uit MICTIVO-4 blijkt dat minder dan 60% van de scholen met een ICT-beleidsplan een beleid voeren om data en het schoolnetwerk te beschermen tegen cyberaanvallen. Er is eerder een reactief dan proactief cybersecuritybeleid, wat aanzienlijke risico's met zich meebrengt. Naast een effectieve respons is het cruciaal om sterker in te zetten op preventieve maatregelen om datalekken en schoolonderbrekingen te voorkomen. Weerbaarheid blijft een aandachtspunt. Het aantal cybercriminelen en -aanvallen ontwikkelt zich soms sneller dan de weerbaarheid van scholen. Het besef groeit dat niet alleen de interne processen en systemen in orde moeten zijn, maar dat ook het menselijk handelen en de samenwerkingsverbanden aan de nieuwe richtlijnen aangepast moeten zijn. Daarom willen we inzetten op expertise-opbouw in onderwijs. Daarom zet de Vlaamse Regering op concrete acties voor het versterken van kennis en vaardigheden bij onderwijspersoneel en leerlingen om het bewustzijn van cyberrisico's te vergroten en het aantal menselijke fouten te minimaliseren. Het Kenniscentrum Digisprong ontwikkelde in 2023 een actieplan om cybersecurity naar een verantwoord minimumniveau te brengen. Deze legislatuur willen we dit verder evalueren en uitrollen.

Welzijn en mediawijsheid

Het is belangrijk dat leerlingen leren hoe ze op een verantwoorde en veilige manier met digitale media omgaan. Dit omvat het bevorderen van een gezonde balans tussen schermtijd en fysieke activiteiten, het aanpakken van cyberpesten, en het aanleren van vaardigheden voor het wijs gebruik van sociale media. In onze huidige digitale samenleving kan het belang van een mediabeleid met aandacht voor het stimuleren van mediawijsheid niet onderschat worden. Met het smartphoneverbod werd een eerste stap gezet om de balans tussen de digitale en fysieke wereld te bewaken. Toch blijft het belangrijk om blijvend in te zetten op een sociaal mediabeleid op school en ervoor te zorgen dat zowel leerlingen als leerkrachten goed geïnformeerd zijn over het ICT-beleid, met nadruk op mediawijsheid. Hieraan gekoppeld blijven strategieën nodig om met risico's zoals verslaving, online normvervalsing en mentale gezondheidsproblemen om te gaan.

Cyberpesten blijft een dreigend fenomeen. Apenstaartjarenonderzoek toont aan dat 4% (in 2022) van de tieners en jongeren structureel (minstens wekelijks) met cyberpesten te maken krijgt. Scholen moeten duidelijke protocollen en preventieve maatregelen implementeren tegen cyberpesten, inclusief het bevorderen van een respectvolle onlinecultuur en het bieden van adequate ondersteuning voor slachtoffers. Voor mediawijsheid is het Kenniscentrum Mediawijs, opgericht in 2012, een essentiële partner.

Onderzoek toont aan dat de snelle groei van toepassingen met artificiële intelligentie (AI) eveneens een aanzienlijke impact heeft op onze samenleving en het onderwijs. Deze technologie is inmiddels verweven in verschillende aspecten van ons dagelijks leven, vaak zonder dat we ons daarvan bewust zijn. AI beïnvloedt het leren van leerlingen, de taken van leraren en de organisatie van scholen. Dit roept tal van vragen op over hoe deze technologie op een verantwoorde manier kan worden geïntegreerd in het onderwijs. We willen onderwijsprofessionals, kinderen en jongeren bewust maken van de risico's en mogelijkheden van AI, zodat zij er op een verantwoorde manier gebruik van kunnen maken.

Planlastverlaging

Om de kwaliteit van het onderwijs te versterken, is het cruciaal dat leerkrachten en scholen zich maximaal kunnen richten op hun kerntaken: lesgeven en begeleiden van leerlingen. Digitalisering biedt hier kansen, maar enkel wanneer technologie op een doordachte en efficiënte manier wordt ingezet. Door administratieve processen te automatiseren en scholen te ondersteunen met een sterk ICT-beleid, verminderen we de planlast en verhogen we de effectiviteit van digitale tools.

We ondersteunen scholen in de aankoop van software die administratieve processen automatiseert. Onjuist gebruik van digitale tools zorgt voor extra planlast. Daarom zetten we extra in op professionaliseringsinitiatieven zodat ons onderwijspersoneel de digitale tools op de juiste manier kan inzetten.

5. Optimale digitale infrastructuur

De Vlaamse Regering doet afstand van de idee dat een voortdurende toegang tot digitale leermiddelen voor elk kind in elke studierichting een noodzaak is.

Een cruciale voorwaarde voor het realiseren van de eerste vier doelen, is de beschikbaarheid van ICT-infrastructuur. Concreet gaat het om de beschikbaarheid van kwalitatieve hardware, netwerk- en serverinfrastructuur, internet en connectiviteit in de school maar ook om beveiligingssoftware en randapparatuur zoals routers, beamers en digitale borden. Naast de aanwezigheid van deze infrastructuur, zijn ook het beheer en het onderhoud een belangrijk deel van deze randvoorwaarde. Extra aandacht werd besteed aan het veilig houden van het ICT-park en het omgaan met privacy aanvallen zoals hacking en phishing.

- Vooreerst voorzien we met Thema 1 voor het onderwijzend personeel 110 miljoen euro. Hiermee worden scholen voor voormelde groepen met gekleurde middelen werkmiddelen voorzien ten bedrage van 628 euro per personeelslid.
- Daarnaast voorzien we met 70 miljoen euro in ICT-infrastructuur in het basisonderwijs. We stappen voor het basisonderwijs af van de idee dat basisscholen een laptop en digitale leermiddelen moeten voorzien voor kinderen. De Vlaamse Regering wil dan met dit thema vooral voorzien in investeringen in hardware zoals servers, wifi-infrastructuur, randapparatuur, digitale borden en gemeenschappelijke infrastructuur zoals laptopkarren en pc-lokalen.
- We voorzien ook in een bedrag van 100 miljoen euro in het secundair onderwijs, waarbij deze middelen als gekleurde middelen worden voorzien, waarbij we 90 miljoen voorzien voor IT-infrastructuur en 10 miljoen euro voorzien voor bijkomende steun aan digitaal intensieve studierichtingen.

D. MONITORING, EVALUATIE EN BIJSTURING

Om een grondige evaluatie van het nieuwe plan te verzekeren, is het aan te raden, in navolging van de aanbeveling van het Rekenhof, vooraf een evaluatie-opdracht op te zetten, zodat men de resultaten van andere evaluaties niet hoeft af te wachten. Dit dient gestoeld te zijn op de huidige doelstellingen, vervat in meetbare indicatoren, zodat resultaten verzekerd kunnen worden. Het stelt het beleid in staat om niet alleen te reflecteren op de behaalde resultaten, maar ook om te begrijpen in hoeverre de oorspronkelijke doelen zijn gerealiseerd. Het actieplan fungeert als een strategische leidraad die, door middel van evaluatie, kan worden aangepast om toekomstige uitdagingen effectief aan te pakken en kansen te benutten. Jaarlijks wordt door de Vlaamse overheid het digitaliseringsbeleid geëvalueerd, met inbegrip van de impact op de schoolfactuur, het recht van vrije schoolkeuze, de pedagogische keuzes, de voormelde referentieprijzen en de ontvangen werkmiddelen voor digitaliseringsbeleid, en wordt hierover verslag gedaan aan de Vlaamse Regering. Op grond van deze evaluatie zal het verdere digitaliseringsbeleid in scholen worden

vormgegeven, en wordt desgevallend de regelgeving aangepast. Deze evaluatie wordt jaarlijks meegedeeld aan de Vlaamse Regering.

Daarnaast speelt het betrekken van diverse stakeholders, van leerlingen, ouders, leraren, ICT-coördinatoren, directies tot beleidsmakers en externe partners zoals andere beleidsdomeinen, een rol in het evaluatieproces.

3. BESTUURLIJKE EN MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

De conceptnota impliceert geen financieel of budgettair engagement, de financiële en budgettaire engagementen worden pas bevestigd bij de uitvoering van deze conceptnota die volgt uit de principiële goedkeuring van deze conceptnota.

4. VERDER TRAJECT

De implementatie van de in de conceptnota geformuleerde doelen gebeurt gefaseerd tijdens de schooljaren 2025-2026), 2026-2027 en 2027-2028. De implementatie zal gemonitord en geëvalueerd worden. Hiertoe zal tweejaarlijks worden gerapporteerd aan de Vlaamse Regering.

5. BESLUIT

We werken de noodzakelijke reglementaire bepalingen uit die de geëigende besluitvormingsprocedures zullen doorlopen.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR